

Poštovani čitatelji!

Kako smo već najavili u prošlom broju, 31. po redu Državna stočarska izložba bit će održana od 13. do 15. rujna 2024., uz pokroviteljstvo Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Bjelovarski sajam je organizator, a suorganizatori su Centar za stočarstvo HAPIH-a i uzgojna udruženja, osobito središnji savezi uzgajivača. Izložba će se održavati tijekom sva tri sajmena dana, a bit će izložena goveda, ovce, koze, konji, magarci, perad i pčele.

Veoma smo ponosni izvijestiti vas kako je HAPIH-u obnovljen ICAR-ov Certifikat kvalitete do 2029. godine. Naime, HAPIH je punopravni član Međunarodne organizacije za kontrolu proizvodnosti domaćih životinja - ICAR, koja je globalni pružatelj neovisnih smjernica, standarda i certifikata za identifikaciju, bilježenje i genetsku procjenu domaćih životinja. ICAR-ov Certifikat kvalitete predstavlja dokaz kvalitete usluga koje organizacije članice pružaju svojim korisnicima. Najvažnija je prednost dobivanja ICAR-ova Certifikata kvalitete potvrđivanje visoke kvalitete i sigurnosti usluga koje HAPIH pruža svojim korisnicima, dok je neizravna korist vezana uz očuvanje povjerenja korisnika u rezultate navedenih aktivnosti te primjenu tih rezultata u uzgoju goveda, ovaca i koza.

U članku o čimbenicima koji utječu na kemijski sastav mlijeka dajemo objašnjenje kako se kemijski sastav mlijeka mijenja pod utjecajem mnogih čimbenika, pa tako sastav mlijeka pojedinih muznih životinja varira od mužnje do mužnje u tijeku istoga dana, razlikuje se od dana do dana, ali se

znatnije mijenja i u tijeku laktacije, ovisi o osobnim karakteristikama životinje, fiziološkim promjenama, godišnjem dobu, hranidbi i sl. Prema podacima Središnjeg laboratorija za kontrolu kvalitete mlijeka, u 2023. godini u laboratoriju je ispitano 76.596 komercijalnih uzoraka mlijeka na kemijski sastav. Prosječna kemijska kvaliteta kravljeg mlijeka u 2023. bila je 4,07% mliječne masti i 3,49% bjelančevina, ovčje mlijeko sadržavalo je 6,87% mliječne masti i 5,77% bjelančevina, a kozje mlijeko 3,33% mliječne masti i 3,02% bjelančevina.

I na kraju, pročitajte novosti sa 24. po redu Izložbe rasplodnih grla istarskoga goveda,

koja je održana 28. srpnja 2024. u Višnjanu. Organizator izložbe bio je Savez uzgajivača istarskoga goveda, a suorganizatori HAPIH-ov Centar za stočarstvo, Agencija za ruralni razvoj Istre, Upravni odjel za poljoprivredu Istarske županije, općina Višnjan i Turistička zajednica općine Višnjan. Predstavljene su bile tri kolekcije istarskoga goveda (s ukupno 27 grla u vlasništvu 10 uzgajivača. Nakon ocjene odabrana su najbolja grla u svim kolekcijama.

Izv.prof.dr.sc. Krunoslav Karalić

Impressum: Glavni i odgovorni urednik: izv.prof.dr.sc. Krunoslav Karalić
Urednički odbor: Sara Mikrut Vunjak, dipl.iur., dr.sc. Zdenko Ivkić, Ivica Vranić, struč.spec.ing.agr., Davor Pašalić, dr.med.vet., dr.sc. Marija Špehar, dr.sc. Dragan Solić, Josipa Pavičić, dipl.ing.agr., Vatroslav Tissauer, dipl.ing.polj.univ.spec.oec.
Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Vinkovačka cesta 63c, 31000 Osijek
MB: 2528614 | OIB: 35506269186, IBAN: HR1210010051863000160

U ovom broju donosimo

- 2** 31. državna stočarska izložba – program
- 3** HAPIH-u obnovljen ICAR-ov Certifikat kvalitete do 2029. godine
- 6** Čimbenici koji utječu na kemijski sastav mlijeka
- 8** Održana 24. izložba rasplodnih grla istarskoga goveda

31. državna stočarska izložba - program

> Josipa Pavičić, dipl.ing.
josipa.pavicic@hapih.hr

Kako smo već najavili u srpanjskom broju Mljekarskog lista, 31. državna stočarska izložba bit će održana od 13. do 15. rujna 2024. Kao i prethodnih godina, pokrovitelj je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Bjelovarski sajam d.o.o. je organizator, a suorganizatori su Centar za stočarstvo HAPIH-a i uključena uzgojna udruženja, osobito središnji savezi uzgajivača. Izložba će se održavati tijekom sva tri sajmena dana, a bit će izložena goveda, ovce, koze, konji, magarci, perad i pčele. Ni ove godine neće biti izložbe svinja, i to zbog prevencije širenja afričke svinjske kuge. Izložba uključuje natjecateljske i revijalne dijelove programa, a osim konvencionalnih pasmina sudjelovat će i hrvatske izvorne i ugrožene pasmine. Očekuje se dolazak oko 180 izlagača s približno 400 grla i kljunova. U nastavku predstavljamo program 31. državne stočarske izložbe koji je objavljen i na web stranicama HAPIH-a i Bjelovarskog sajma. Pozivamo posjetitelje da i ove godine pogledaju najveću stočarsku izložbu u Hrvatskoj, uživaju u bogatom programu i - najbitnije od svega - da podrže vrijedne uzgajivače i njihovo blago.

31. DRŽAVNA STOČARSKA IZLOŽBA

31. Jesenski međunarodni bjelovarski sajam, Gudovac

13 - 15. rujna 2024.

Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu | Croatian Agency for Agriculture and Food

Subota - 14. rujna 2024.		
10:00 - 11:30	Izložba mesnih i izvornih pasmina goveda - prikaz, nagradivanje i proglašenje šampionskih grla	Aukcijska dvorana
11:30 - 12:30	Izložba goveda holstein pasmine - ocjena, nagradivanje i proglašenje šampionskog grla	Aukcijska dvorana
12:30 - 14:30	Izložba goveda simentalke pasmine - ocjena, nagradivanje i proglašenje šampionskog grla	Aukcijska dvorana
14:30 - 17:00	Izložba konja - prikaz	Aukcijska dvorana
Nedjelja - 15. rujna 2024.		
9:30 - 10:00	Izložba peradi - nagradivanje i proglašenje šampiona	Aukcijska dvorana
10:00 - 10:40	Izložba ovaca i koza - nagradivanje i proglašenje šampionskih grla	Aukcijska dvorana
10:40 - 15:00	Izložba konja - nagradivanje i proglašenje šampionskih grla	Aukcijska dvorana
11:00 - 11:30	Izložba pčela - dodjela priznanja	Izložbeni prostor

PROGRAM		
Petak - 13. rujna 2024.		
10:00 - 11:00	Otvorenje 31. Državne stočarske izložbe u sklopu Svečanog otvorenja sajma	Aukcijska dvorana
10:00 - 12:00	Izložba ovaca i koza - ocjena	Prostor uz boksove
11:00 - 12:00	Kup mladih uzgajivača (Bambino kup)	Aukcijska dvorana
12:00 - 13:00	Natjecanje mladih ocjenjivača vanjštine krava	Aukcijska dvorana
12:00 - 13:00	Izložba peradi - ocjena	Prostor uz kaveze
13:00 - 14:00	Izložba mesnih i izvornih pasmina goveda - ocjena	Prostor uz boksove
13:00 - 17:00	Izložba konja - ocjena 13:00 - 14:00 Lipicanac 14:00 - 15:00 Gidran 15:00 - 16:00 Hrvatski posavac 16:00 - 17:00 Hrvatski hladnokrvnjak	Aukcijska dvorana

STRUČNA PREDAVANJA I SKUPOVI		
Subota - 14. rujna 2024.		
10:00 - 11:00	HAPIH Centar za stočarstvo, Središnji savez hrvatskih uzgajivača simentalnog goveda: Novosti o ulasku simentalke pasmine RH u zajednički sustav genetskog / genomskeg vrednovanja Njemačke/ Austrije/Češke. Uvodna izlaganja: dr.sc. Marija Špehar (HAPIH), Damir Horvatić (HUSIM).	Velika sajamska dvorana
Nedjelja - 15. rujna 2024.		
12:00 - 13:00	Hrvatski savez uzgajivača ovaca i koza, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, HAPIH Centar za stočarstvo: Glavne značajke i budući izgledi hrvatskog ovcarstva i kozarstva	Velika sajamska dvorana

HAPIH-u obnovljen ICAR-ov Certifikat kvalitete do 2029. godine

Postupak certifikacije svakih pet godina provode ICAR-ovi stručnjaci, a uključuje provjeru postupanja i na razini uredskih ali i terenskih poslova

> Katarina Pandžić, mag. ing. agr.

Centar za stočarstvo, katarina.pandzic@hapih.hr

HAPIH je punopravni član Međunarodne organizacije za kontrolu proizvodnosti domaćih životinja - ICAR (International Committee for Animal Recording), koja je globalni pružatelj neovisnih smjernica, standarda i certifikata za identifikaciju, bilježenje i genetsku procjenu domaćih životinja. ICAR u svom članstvu okuplja oko 130 organizacija (87 punopravnih članova) iz 60-tak zemalja iz cijelog svijeta, koje pomažu u stvaranju standarda kontrole kvalitete. Time pridonose stvaranju održiva lanca proizvodnje hrane, a pritom ne zanemarujući integritet i dobrobit životinja.

ICAR-ov Certifikat kvalitete predstavlja dokaz kvalitete usluga koje organizacije članice pružaju svojim korisnicima. Certifikat kvalitete je jedinstvena oznaka kojom se definira kvaliteta usluge i proizvoda, te je ujedno marketinški alat organizacije koja tako dokazuje svoju usklađenost s međunarodno priznatim standardima. Kako je na certifikatu istaknuto razdoblje odobrenja, tako se korisnicima daje sigurnost da pružatelj usluge ispunjava ICAR-ove kriterije i osigurava se veće povjerenje u kvalitetu pružene usluge.

Popis certificiranih organizacija, među kojima je i HAPIH, dostupan je na web stranici ICAR-a (<https://www.icar.org/index.php/certifications/certificate-of-quality/list-of-organisations-granted-with-the-certificate-of-quality/>).

Provjera postupanja poslova

Postupak certifikacije svakih pet godina provode ICAR-ovi stručnjaci, a uključuje provjeru postupanja i na razini

uredskih ali i terenskih poslova. Unutar tog razdoblja nakon dvije i pol godine provodi se konzultativna provjera. Slijedom definiranog hodograma HAPIH je početkom 2024. godine zatražio produženje certifikata za iduće petogodišnje razdoblje, i to za aktivnosti primarno iz područja rada Centra za stočarstvo (označavanje i registracija krava, ovaca i koza; kontrola mliječnosti krava, ovaca i koza; ocjena vanjšine krava; obrada podataka; vođenje matičnih knjiga; kontrola proizvodnosti ostalih svojstava krava, ovaca i koza; genetska procjena goveda, ovaca i koza), ali i Centra za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda (laboratorijska analiza mlijeka). Putem ICAR-ovog on-line upitnika dostavljeni su detaljni opisi postupaka i procedura HAPIH-a u navedenim aktivnostima.

Na inicijalnom on-line sastanku održanom sredinom mjeseca ožujka pružene su detaljne informacije o predstojećem nadzoru, predstavljeni sudionici nadzora te definiran program posjeta. Redoviti nadzor ICAR-ovih stručnjaka proveden je od 14. do 17.5.2024. godine, a članovi ICAR-ova tima bili su Joanna Kwaśniewska (Poljska) i Xavier Bourrigan (Francuska). Program posjeta uključivao je detaljnu prezentaciju svake od certificiranih aktivnosti te posjet farmama. Iz HAPIH-a prezentacije su održali: izv.prof. dr.sc. Krunoslav Karalić, v.d. ravnatelj - Aktivnosti HAPIH-a; voditelj Centra za stočarstvo dr.sc. Zdenko Ivkić - Kontrola mliječnosti i drugih proizvodnih svojstava krava; dr.sc. Marija Špehar - Kontrola mliječnosti i drugih proizvodnih svojstava ovaca i koza, Genetsko vrednovanje mliječnih goveda, ovaca i koza; Katarina Pandžić, mag.ing.agr. - Obrada podataka, Vođenje matičnih knjiga i Ocjena vanjšine krava; voditelj Centra za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda Ivica Vranić mag.ing.agr. i Danijela Stručić dipl.ing.agr. - Laboratorijska analiza mlijeka. Iz Uprave za stočarstvo i kvalitetu hrane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva prezentaciju Označavanje i registracija goveda, ovaca i koza održala je Željka Fatović, dipl.ing.agr.

Nakon sastavljanja završnog izvješća od strane ICAR-ovih stručnjaka, u koji je uključeno i nekoliko preporuka za unapređenje sustava, ICAR je donio odluku kojom se HAPIH-u obnavlja Certifikat kvalitete za iduće petogodišnje razdoblje

razini tako i na samim farmama uz prikaz praktičnih primjera postupanja na terenu tijekom službene kontrole mlječnosti. ICAR-ova delegacija je tijekom posjeta razgovarala s predsjednicima uzgojnih udruženja (SUHUH - Savez udruga hrvatskih uzgajivača holstein goveda, H.U.SIM. - Središnji savez hrvatskih uzgajivača simentalškoga goveda i HSUOK – Hrvatski savez uzgajivača ovaca i koza), s kojima HAPIH surađuje u provedbi predmetnih aktivnosti, kako bi se upoznali s radom njihovih organizacija i odnosom s HAPIH-om.

Nakon sastavljanja završnog izvješća od strane ICAR-ovih stručnjaka, u koji je uključeno i nekoliko preporuka za unapređenje sustava, ICAR je donio odluku kojom se HAPIH-u obnavlja Certifikat kvalitete za iduće petogodišnje razdoblje, dakle do lipnja 2029. godine. Najvažnija je prednost dobivanja ICAR-ova Certifikata kvalitete potvrđivanje visoke kvalitete i sigurnosti usluga koje HAPIH pruža svojim korisnicima, dok je neizravna korist vezana uz očuvanje povjerenja korisnika u rezultate navedenih aktivnosti te primjenu tih rezultata u uzgoju goveda, ovaca i koza.

ICAR-ov Certifikat kvalitete predstavlja dokaz kvalitete usluga koje organizacije članice pružaju svojim korisnicima

Visoka kvaliteta usluga

Delegacija ICAR-a posjetila je sjedište HAPIH-a u Osijeku, laboratorij u Križevcima te čak šest mlječnih farmi krava, koza i ovaca (OPG Čerba - kontrola mlječnosti krava Waikato MK V uređajem, OPG Prodanović - kontrola mlječnosti krava vagoni i kantom, Belje Mitrovac - kontrola mlječnosti krava u elektronskom

izmuzištu i ocjena vanjšine holstein krava, OPG Horvatić - kontrola mlječnosti krava robotom za mužnju i ocjena vanjšine simentalških krava, OPG Petermanec - kontrola mlječnosti koza Waikato MK V uređajem i OPG Crljenko - kontrola mlječnosti ovaca menzurom). ICAR-ovim stručnjacima detaljno su predstavljene postupci HAPIH-a u certificiranim područjima, kako na administrativnoj i stručnoj

Čimbenici koji utječu na kemijski sastav mlijeka

Glavni su sastojci mlijeka koji određuju tržišnu, ali i prehrambenu vrijednost mlijeka mliječna mast i bjelančevine

> Danijela Stručić, dipl.ing.agr.

Središnji laboratorij za kontrolu kvalitete mlijeka, danijela.strucic@hapih.hr

Mlijeko je prirodni sekret mliječne žlijezde, dobiveno redovitom i neprekinutom mužnjom jedne ili više zdravih mužnih životinja, pravilno hranjenih i držanih, kojem nije ništa dodano ni oduzeto i nije zagrijavano na temperaturu višu od 40 °C. Prema kemijskom sastavu, mlijeko se sastoji od oko 87,4% vode i 12,6% suhe tvari koja se sastoji od mliječne masti, bjelančevina, laktoze, te minerala i vitamina. Glavni su sastojci mlijeka koji određuju tržišnu, ali i prehrambenu vrijednost mlijeka mliječna mast i bjelančevine.

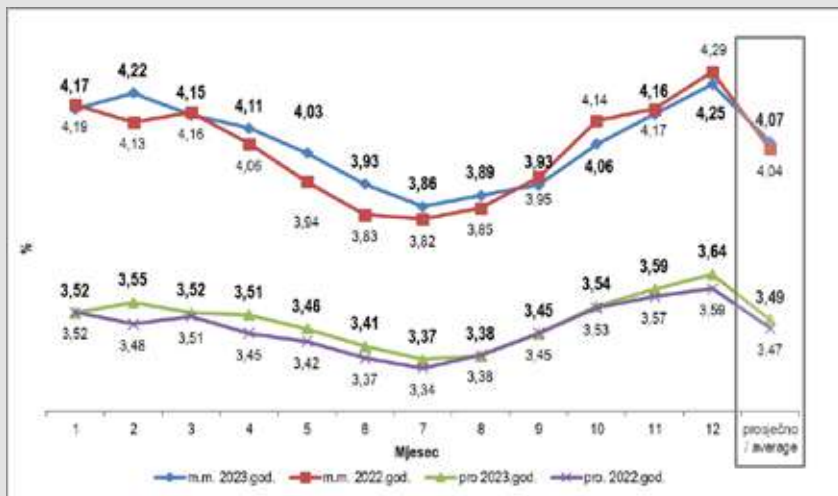
Kemijski sastav mlijeka mijenja se pod utjecajem mnogih čimbenika pa tako sastav mlijeka pojedinih mužnih životinja varira od mužnje do mužnje u tijeku istoga dana, razlikuje se od dana do dana, ali se znatnije mijenja i u tijeku laktacije, ovisi o osobnim karakteristikama životinje, fiziološkim promjenama, godišnjem dobu, hranidbi i sl.

Hranidba

Mliječna mast je najvarijabilniji sastojak mlijeka, a od svih čimbenika koji utječu na nju hranidba je najvažnija. Na

količinu mliječne masti u mlijeku uvelike utječe i vrsta krmiva, ali i režim hranidbe krava.

Prirodni i sijani travnjaci, kao što su sijeno i sjenaže, paša, livadne trave i leguminoze, glavna su voluminozna hrana, ali i krmno bilje s oranica poput djetelina i zelenoga silažnog kukuruza. Sirova vlakna (celuloza, hemiceluloza i lignin) najvažniji su sastojak voluminozne krme koji utječe na količinu masti u mlijeku. O vrsti i stadiju razvoja biljke ovisi kemijski sastav vlakana. Vlakna određuju brzinu i tip fermentacije u buragu, o čemu ovisi i količina mliječne masti u mlijeku.

Grafikon 1. Usporedba prosječne kemijske kvalitete mlijeka po mjesecima u 2022. i 2023. godini

Nasuprot mliječnoj masti, količina bjelančevina u mlijeku manje je varijabilna. Hranidbeni obrok mora sadržavati koncentrirana krmiva kako bi se povećao sadržaj bjelančevina u mlijeku. Povećanje količine bjelančevina može se postignuti hranidbom krmivima koja sadržavaju lako fermentirajuće šećere i bjelančevine, a to su mahunarke, žitarice poput zobi, ječma i pšenice, te sojina i suncokretova sačma.

Najčešće greške u sastavljanju hranidbenog obroka životinja očituju se u povećanju količine koncentriranih krmiva a s ograničenom količinom voluminoznih krmiva, što dovodi do povećanja proizvodnje mlijeka uz smanjenje sadržaja mliječne masti.

Povećanjem količine koncentrata smanjuje se sadržaj sirovih vlakana u obroku, što znatno utječe na tip fermentacije u buragu. Kako bi se spriječila pojava pada mliječne masti, u obroku moraju biti zastupljena sirova vlakna odnosno kvaliteta sijena. Hranidba krava fino mljevenim voluminoznim krmivima također smanjuje sadržaj mliječne masti u mlijeku, kao i hranidba velikim količinama mljevenoga kukuruznog zrna ili velikim količinama zelene sočne krme.

Laktacija

Laktacija je također jedan od čimbenika koji utječe na količinu i sastav mlijeka. Period izlučivanja mlijeka dijeli se na kolostralni i postkolostralni. U kolostralnom periodu povećana je količina

svih sastojaka mlijeka, a najbitnije povećanje je količina bjelančevina. Taj porast karakterizira velika količina bjelančevina mliječnog seruma u kojima imunoglobulini zauzimaju dominantno mjesto, a oni su presudni u obrani mladog organizma u razdoblju prilagodbe novim životnim uvjetima. Najveće i najbitnije promjene u prijelazu kolostruma u mlijeko odvijaju se u smanjenju sadržaja bjelančevina.

Sadržaj masti smanjuje se tijekom drugog mjeseca laktacije, a zatim postupno raste do kraja laktacije. Kod visoko produktivnih pasmina postotak mliječne masti smanjuje se i tijekom trećeg mjeseca laktacije, a nakon toga raste.

U razdoblju povećane proizvodnje mlijeka postotak mliječne masti opada. Dinamika sadržaja bjelančevina u mlijeku ima sličan tijek kao i sadržaj mliječne masti.

Sa smanjenjem količina mlijeka prema kraju laktacije, postupno se povećava sadržaj mliječne masti i bjelančevina.

Okolišni uvjeti

Razdoblje ljetnih mjeseci s visokim temperaturama i visokom vlagom u zraku za svaku životinju predstavlja iznimno velik stres. Kod krava u proizvodnje mlijeka taj se stres manifestira manjom konzumacijom hrane, većim potrebama za svježom pitkom vodom i na kraju opadanjem proizvodnje mlijeka koja se u ljetnim mjesecima može smanjiti i do 50%.

Porastom temperatura zraka počinje opadati sadržaj mliječne masti i bjelan-

čevina, koji je najizraženiji tijekom lipnja, srpnja i kolovoza. U razdoblju visokih temperatura zraka, životinjama obvezno treba osigurati dovoljne količine pitke i svježje vode, u obroku krava povećati razinu unosa energije kako bi se smanjio nedostatak energije izazvan smanjenom konzumacijom hrane, te paziti da staja nije prenapučena životinjama. Potrebno je održavati visoku higijenu staje i provesti dezinfekciju objekta kako bi se smanjio broj muha, te životinjama smanjila razina stresa uzrokovana visokim temperatura-ma i vlagom zraka.

Uzimanje uzoraka mlijeka

Mliječna se mast u mlijeku nalazi u obliku masnih globula s membranom, čija veličina ovisi o nizu čimbenika poput vrste životinja, tako da ovčje mlijeko ima krupnije masne globule od kravljeg. Na početku laktacije masne globule su veće nego na kraju laktacije, a pasmine krava koje proizvode mlijeko s većim sadržajem mliječne masti imaju veće masne globule, od krava sa manjim sadržajem mliječne masti. Što su masne globule veće, lakše je izdvajanje mliječne masti na površini mlijeka. Ako nakon mužnje mlijeko dulje stoji u kantama, dolazi do raslojavanja pri čemu se mliječna mast izdvaja na površini mlijeka. Ako se mlijeko prilikom uzimanja uzorka mlijeka nedovoljno ne promiješa, utvrđena kemijska kvaliteta, posebno sadržaj mliječne masti neće biti reprezentativna u odnosu na mlijeko iz kojeg je uzet uzorak. Uzimanje uzoraka mlijeka jedan je od najvažnijih čimbenika za ispravno utvrđivanje kemijske kvalitete mlijeka.

Prema podacima Središnjeg laboratorija za kontrolu kvalitete mlijeka, u 2023. godini u laboratoriju je ispitano 76.596 komercijalnih uzoraka mlijeka na kemijski sastav. Prosječna kemijska kvaliteta kravljeg mlijeka u 2023. bila je 4,07% mliječne masti i 3,49% bjelančevina, ovčje mlijeko sadržavalo je 6,87% mliječne masti i 5,77% bjelančevina, a kozje mlijeko 3,33% mliječne masti i 3,02% bjelančevina. Prosječne vrijednosti mliječne masti i bjelančevina izračunate su na temelju rezultata laboratorijskih ispitivanja ispravno uzetih uzoraka sirovog mlijeka koji su definirani Pravilnikom o utvrđivanju sastava sirovog mlijeka (NN 136/2020).

Održana 24. izložba rasplodnih grla istarskoga goveda

> Drago Udbinac, struč.spec.ing.agr.
Centar za stočarstvo, drago.udbinac@hapih.hr

U Višnjaju je održana 24. izložba rasplodnih grla istarskoga goveda, i to 28. srpnja 2024. godine. Organizator izložbe bio je Savez uzgajivača istarskoga goveda (SUIG), a suorganizatori HAPIH-ov Centar za stočarstvo, Agencija za ruralni razvoj Istre (AZRRI), Upravni odjel za poljoprivredu Istarske županije, općina Višnjan i Turistička zajednica općine Višnjan. Predstavljene su bile tri kolekcije istarskoga goveda (junice, krave i bikovi) s ukupno 27 grla u vlasništvu 10 uzgajivača. Komisiju za ocjenu grla činili su Drago Udbinac (HAPIH, Centar za stočarstvo), Livio Švič (HAPIH, Centar za stočarstvo), Goran Divjak (HAPIH, Centar za stočarstvo) i Antonio Maras (SUIG). Nakon ocjene odabrana su najbolja grla u svim kolekcijama.

SUIG je priznato uzgojno udruženje i nositelj uzgojnog programa za istarsko govedo i daje veliki doprinos u očuvanju ove pasmine, uz stručnu potporu HAPIH-ova Centra za stočarstvo i AZRRI-a kao trećih strana. HAPIH-ov Centar za stočarstvo provodi specifične aktivnosti iz uzgojnog programa, pri čemu je plansko vođenje uzgoja jedna od najvažnijih. SUIG kontinuirano radi na očuvanju istarskoga goveda kroz

Kolekcija junica

1. HR 1201486468, LILI IG 83, posjednik Edo Milohanić, Rapavel
2. HR 3201620840, OLIVA IG 35, posjednik Antonio Radin, Radini
3. HR 3201591249, SRNEA IG 23, posjednik Alojz Križmanić, Veli Ježenj

Kolekcija krava

1. HR 1200542464, NN IG 15, posjednik Kristina Capilicchio, Galižana
2. HR 3200297728, JELENA IG 21, posjednik Marinela Jugovac, Kuberton
3. HR 6200400400, MORA IG 7, posjednik Danijela Paškvalić, Boljunsko Polje

Kolekcija bikova

1. HR 2200606310, MONTE L1, posjednik Hari Herak, Montičana
2. HR 0201357530, PETKO L2, posjednik Antonio Radin, Radini
3. HR 3201168797 PUTIN L2, posjednik Polj. obrt "Matteo", Selina

Šampionkom izložbe proglašena je krava HR 4200503237, GENTILA IG 43, posjednika ŠVIK KOP POLJ. OBRT.

promociju i podizanja svijesti lokalne i šire zajednice, državnih institucija uz predlaganje novih mjera potpora za uzgoj i držanje uzgojno valjanih grla, organizaciju smotri i izložbi. Zahvaljujući tome danas je istarsko govedo u cijeloj Hrvatskoj poznato kao simbol Istre, spašeno od izumiranja, a raste i interes za njegovim uzgojem, ne samo u Istri nego i kontinentalnim župani-

jama. Prema podacima iz Godišnjeg izvješća HAPIH-a za 2023. godinu, u Hrvatskoj su zabilježene 1263 krave i 91 bik istarskoga goveda, a uzgaja ih 171 posjednik, i to najvećim dijelom u Istarskoj županiji (93 posjednika, 634 krave i 47 bikova). U odnosu na 2022., u 2023. godini zabilježeno je povećanje broja krava i bikova istarskoga goveda, i to za 13,1 odnosno 33,8%.